

Een zorgvuldig opgebouwde balans van biologische vijanden wordt verstoord door de roofwants *Nesidiocoris*

Tomatentelers hebben de handen vol aan *Nesidiocoris*

50

- OVER VAN IPEREN

Van Iperen in Westmaas is gespecialiseerd in gewasbeschermingsmiddelen, (vloeibare) meststoffen, zaai- en verpakkingen. Het bedrijf is werkzaam in zes sectoren: tuinbouw, akkerbouw, fruitteelt, groenvoorziening, bloembollenteelt en veehouderij. De onderneming bedient voornamelijk de Nederlandse markt, maar is ook actief in Duitsland, België en Groot-Brittannië. In 2010 is het zusterbedrijf Van Iperen International opgericht (inmiddels actief in bijna 100 landen).

V.l.n.r. Erik Zwinkels, Edwin Datthijn, Frans van der Arend

'*Nesidiocoris tenuis*' heet die officieel, maar in de volksmond korten ze het af tot 'Nesie'. En nee, deze 'Nesie' is geen held zoals in de Spaanse tomatenteelt, maar een roofwants die menig Nederlandse tomatenteler grijze haren bezorgt. Frans van der Arend, bedrijfsleider bij Zwinkels tomaten, is nog nooit zoveel tijd bezig geweest om van een roofwants af te komen, als de laatste tijd. "Ik ben nu 20 tot 30% van m'n tijd bezig met deze wantsen te bestrijden. Een paar jaar terug was dat hooguit 5%."

Door: Annemarie Gerbrandy Fotografie: Glenn Mostert

We zitten bij Zwinkels Tomaten op de locatie Kwekerij Greenbalance aan de Galgweg in 's-Gravenzande. Een kassencomplex van 8,5 hectare met nog meer tomatentelers in de directe omgeving. Geen onbelangrijk gegeven bij de bestrijding van ziekten en plagen. Aan tafel zitten behalve bedrijfsleider Frans van der Arend, ook directeur Erik Zwinkels en technisch specialist Edwin Datthijn van Van Iperen. Onderwerp van gesprek is teeltproblematiek én de aanpak daarvan in de tomatenteelt. En dan valt onvermijdelijk de naam van de '*Nesidiocoris tenuis*'. Een mediterrane roofwants, beter bekend als '*Nesidiocoris*'. Spaanse tomatentelers zijn blij met deze soort, want zij zetten hem met veel succes in om *Tuta absoluta*, de schadelijke tomatenmineermot, te lijf te gaan.

51

Heilige grond

Hoe *Nesidiocoris* enkele jaren geleden in Nederland is terechtgekomen is niet bekend en misschien ook wel niet meer te achterhalen. Wel is duidelijk geworden dat dit insect hier inmiddels meer schade aanricht dan goed doet. Anders dan in Spanje, waar de wants naar beneden afdaalt en zich tegoed doet aan de tomatenmineermot en witte vlieg, blijft de Nederlandse variant juist hoog in de plant zitten. De bovenste 10 centimeter beschouwt hij als heilige grond. "Met brekende koppen en veel trosschade tot gevolg," signaleert Edwin Datthijn. Omdat het probleem met geïntegreerde middelen niet te tackelen was en de schade steeds groter werd, werd naar een zwaarder wapen tegen witte vlieg gegrepen. Dat werd een proef met NeemAzal-TS, een middel op basis van de werkzame stof azadirachtin. Eenmaal per maand maken Frans, Edwin en iemand van fabrikant Nufarm een ronde door de kas om de resultaten te monitoren.

'Dit wil je niet'

Die resultaten stemmen voorsnog tot tevredenheid. Waarover ze echter verre van tevreden zijn, is de weg die

FRANS VAN DER AREND:
"Scouten, bladeren omdraaien, tellingen bijhouden... bestrijden van de Nesidiocoris is een continu proces."

EDWIN DATTHIJN, TECHNISCH SPECIALIST BIJ VAN IPEREN, BESCHOUWT NESIDIOCORIS NU ALS GROOTSTE LASTPAK IN DE TOMATENTEELT.
"Twee jaar terug was dat nog de tomatengalmijt. Het kan snel gaan, je loopt van het één naar het ander."

ze nu zijn ingegaan. Frans: "De Nesidiocoris heeft een dikke streep gezet door de biologie die we de afgelopen jaren hebben opgebouwd. Overgaan op chemie is iets wat we met z'n allen niet willen, maar als een plaag niet meer te beheersen is, dan moet je wel ingrijpen." Heeft de sector met de belichte jaarrondeelt deze plaag wellicht over zichzelf afgeroepen? Edwin: "Vroeger had je een veel rustiger najaar. Je eindigde de onbelichte teelt in november en als je ging planten was het buiten koud, waren de ramen dicht en was invlieg van insecten van buiten naar binnen niet mogelijk. Erik vult hem aan: "Met de jaarrondeelt hebben we er onbewust voor gezorgd dat inheemse insecten uit Zuid-Europa nu ook hier goed gedijen. Tuta was 25 jaar geleden al een probleem in Marokko. De verwachting toen was dat het hier, vanwege ons klimaat, niet zo een vaart zou lopen. Maar Tuta heeft ook het aanpas-

singsvermogen. Vorig jaar overleefden ze buiten zelfs perioden met behoorlijke vorst."

Onderling overleg

Plagen die zich aanpassen, plagen die resistent worden... De strijd gaat onverminderd door. Waarbij de situatie dat bedrijven steeds groter worden én ook nog eens dicht op elkaars lip zitten de bestrijding van plagen bemoeilijkt. Frans: "Bij een concentratie van veel tomatenkwekerijen, zoals hier in 's-Gravenzande, zie je ook meer problemen. Bedrijven die aan de rand liggen, hebben waarneembaar minder last." Bij Zwinkels Tomaten geldt een streng hygiëne-protocol. Medewerkers en uitzendkrachten kleden zich op het bedrijf om, dopen handen en werkschoenen in ontsmettingsmiddel en gereedschap wordt grondig gereinigd. Erik: "Maar dat is allemaal dweilen met de kraan open

als je niet goed afstemt met de collega's in de buurt. Dat gebeurt nu wel. We hebben overleg. Als de één aan het opruimen is en de ander start net met z'n biologie, dan gaat dat niet goed samen. Op dat vlak maken we stappen, iedereen ziet de noodzaak daarvan ook in, en we leren van elkaar." Het Hygiëneprotocol voor de productieketen "Tomaat" dat in samenwerking met LTO glaskracht, Plantum en GroentenFruithuis is ontwikkeld onderschrijft ook het belang van onderlinge communicatie tussen de burens tijdens de teeltwisseling.

Vertrouwen

De sector streeft naar een biologisch evenwicht in de teelt en is jaren terug al de weg van een duurzame bedrijfsvoering ingeslagen. Het is de richting die door alle instanties en de overheid nog altijd wordt uitgedragen. Ook retailers en consumenten hebben hun eisen op dat vlak. Dat

supermarkten daarin ver kunnen gaan, is iets waarop de sector amper invloed kan uitoefenen. Net zomin als op de toelating en registratie van goede geïntegreerde middelen door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). "Met deze externe factoren hebben wij het te doen, het is voor ons de uitdaging om daarmee om te gaan", vindt Edwin Datthijn. Erik Zwinkels zegt erover: "Supermarkten willen zich onderscheiden met 'mijn product is schoner dan schoon'. Wij zijn daarin meegegaan en stellen alles in het werk om met de inzet van biologie, de gewasbescherming te regelen. Nu er een nieuw insect de kop opsteekt, is het lastig alle ballen in de lucht te houden. Maar ik weet zeker dat we er binnen twee jaar in slagen een verantwoorde oplossing te vinden om de Nesidiocoris te bestrijden." ■